

Nr. 86 - Persillekræmmeren - 2012

Frøavler Rasmus Østergaard (1866-1940) Også maskinfabrikant

I Østjysk Hjemstavnsforeningers Aarskrift 1953 skrev Stensballe-forfatteren A. J. Gejlager (1878-1955) som personligt kendte frøavler Rasmus Østergaard bl.a. disse linjer: ”Disse maskiner eller i hvert fald en stor del var udtænkt af Østergaard selv, for med sine andre evner forbandt han også et betydeligt mekanisk snilde, som kom forretningen til gode; han var i det hele en selvhjulpne mand, der med almindelig folkeskoleuddannelse nåede videre frem, end det lykkes for de fleste”.

I denne Persillekræmmer fortælles, at udover succesfuld frøavl, havde Rasmus Østergaard også en sidevirksomhed som maskinfabrikant. Selve fabrikationen af maskinerne skete på en udenbys maskinfabrik. En nu afdød medarbejder ved Østergaards Frøavl har meddelt, at det var i Horsens.

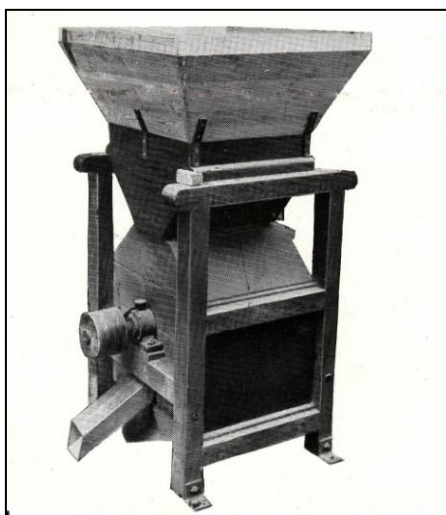
*Personalet ved Østergaards Frøavls 40 årsjubileum i 1924.
På første række nr. 5 fra venstre ses Rasmus Østergaard.*

Ridsemaskinen ”Stensballe”

Rasmus Østergaard indleder brochuren med at skrive: Jeg tillader mig at fremsende ovenstående afbildning af én af mig konstrueret ridsemaskine ved navn ”Stensballe”. Den blev oprindeligt konstrueret til eget brug, da de kendte typer af ridsemaskiner ikke tilfredsstillede mig. Prisen var for høj, kraftforbruget stort ved det høje omdrejningstal, og arbejdsvevnen meget lille.

Den fremstillede ridsemaskine har ved forsøg vist at kunne behandle 400-600 kg pr. time og bringe ukrudtet ”Kællingetand” med 72 % hårde korn ned til 1 % med et lille vægttab på 0,3 %.

Ridsemaskinen er yderst enkel, let at passe, har minimal slidtage og lille kraftforbrug. Prisen for maskinen, forsynet med kuglelejer, er kr. 850,00.

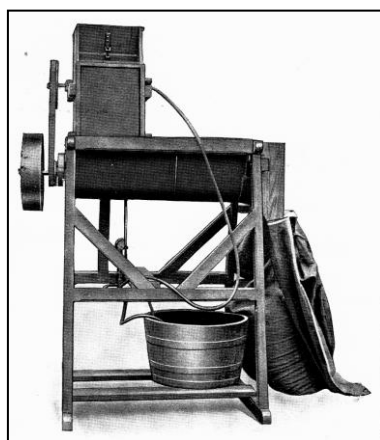

Ridsemaskinen ”Stensballe”, ca. 1930.

Bejdsemaskinen ”Stensballe”

Maskinen udfører bejdsningen ved hjælp af en pumpe, der under 3 á 4 atmosfæres tryk forstøver bejdsevæsken, der påføres frøet (såsæd), når det glider ned ad en skråtstillet glasplade, hvorefter det blandes og fyldes i sæk.

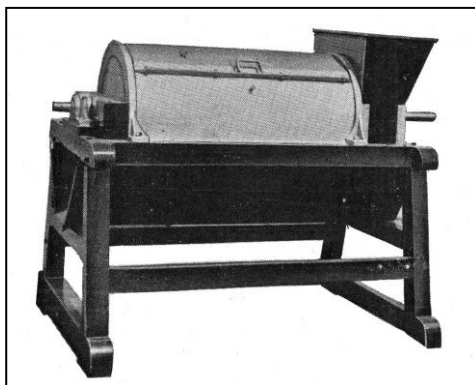
Ved 90 omdrejninger pr. minut forstøver maskinen 18 liter bejdsevæske, som er passende til behandling af 600 kg frø. Tilførslen af væskemængde kan indstilles til højere eller lavere tryk, idet maskinen er forsynet med en trykmåler og desuden med en sikkerhedsventil. Med maskinen følger et kar af egetræ, som kan rumme væske til ca. 2000 kg frø. Maskinens fordele er, at frøene ikke behøver at blive tørret efter bejdsningen, og udgiften til giftstoffet er så lav, at denne ikke er uoverkommelig, hvilket særligt skyldes, at der ikke tillaves mere bejdsevæske end der bruges.

Bejdsemaskinen ”Stensballe”, 1933.

Hamsemaskinen "Stensballe"

Maskinen er fremstillet efter mange års forsøg, og den bryder med det gl. kendte system "skruegående slagler mod kørnedug". Det er opnået ved, at slaglerne er erstattet af en stålborstebesat valse, hvorved der fås en større arbejdsflade, og dugen er erstattet af ét i stålplade udført tremmejalousi, hvis åbninger er afpasset efter frøet, så det i hamset stand kun berører den ene side, medens kronbladene afstryges. Fordelen er, at der opnås en mild behandling uden knækkede spirer, og kraftforbruget er lavt, ca. 2 kWh for 20 sække (150 x 80 cm) rødkløver.

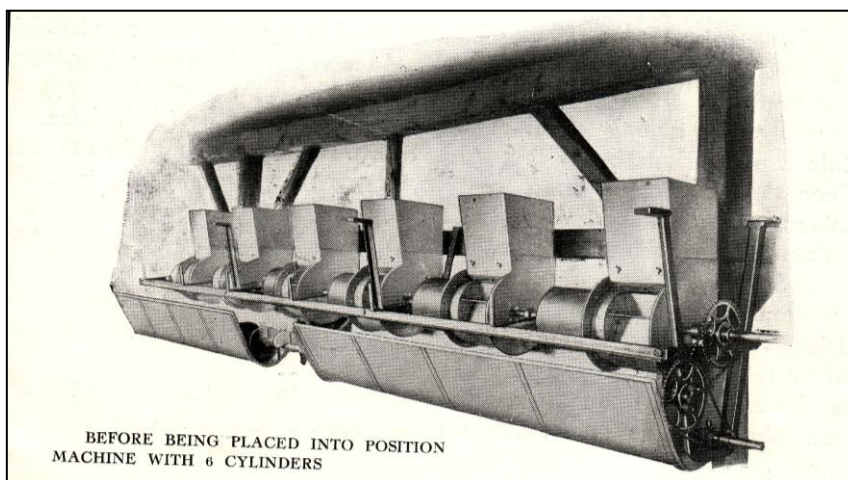
Hamsemaskine "Stensballe", 1935.

Hamsemaskinen arbejder roligt. Den kan anbringes på loftet og har ikke den for slaglemaskinen kendte urolige gang. Maskinen leveres i forskellige størrelser og med stativform, alt efter den forbindelse, som den skal have til anden maskine. Leveringstiden er ca. 3 uger. Tilbud til tjeneste.

Frøblanderen "Stensballe"

Frøblanderen "Stensballe" fik også omtale i Persillekræmmeren nr. 75. Den er dog også medtaget her, fordi patentet dengang var en virkelig nyskabelse med hensyn til besparelse i arbejdskraft og nøjagtighed i udmåling. Blanderen blev patenteret i Danmark, Storbritannien, Tyskland og USA.

Den har senere også vist sig velegnet til fremstilling af foderblandinger for husdyr i landbruget og andre opgaver. I dag er nævnte blandeprocesser erstattet af elektroniske vejeceller, der arbejder med stor nøjagtighed.

Frøblanderen "Stensballe", 1930.

Kildeangivelse.

Østergaards Frøavl, danske brochurer: Ridsemaskine (1930); Bejdsemaskine (1933); Hamsemaskine (1933); engelsk brochure: The Mixer (1929).

Danmark. Patent Nr. 53830, ”Frøhamsemaskine”, 1935.

Tyskland. Patent Nr. 483798, ”Mischmaschine für Samen, bei der die einzelnen Samensorten durch je ein Schaufelrad zugeteilt werden“, 1929.

Redaktion: FGS, POS